

Buig vrouwenbesnijdenis om in onschuldige, symbolische traditie

Een druppeltje bloed

dr. Jannes H. Mulder,
internist-oncoloog n.p. en voorheen werkzaam op het ministerie van VWS en het ministerie van Volksgezondheid in Paramaribo, Suriname

Correspondentieadres:
uhlenbeck@wxs.nl;
c.c.: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld.

Het verbod op genitale verminking heeft niet geleid tot een afname van het aantal vrouwenbesnijdenissen in Nederland. Het zou zinniger zijn de traditie om te buigen in een symbolische besnijdenis, waarbij de GGD-arts een oogje in het zeil houdt.

Sinds 1993 kent Nederland een wettelijk verbod op de genitale verminking van vrouwen en meisjes. Toch gaat de praktijk van circa vijftig mutilerende besnijdenissen per jaar gewoon door.¹ Intensievere opsporing en strengere handhaving lijken zelfs contraproductief te werken. Een zero tolerance-beleid tegen vrouwelijke genitale verminking is riskant en het herziene bulletin van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) is legalistisch, weinig genuanceerd en daarmee politiek correct.² Door een symbolische besnijdenis te gedogen, zouden veel ernstiger vormen worden voorkomen.

Geloofstraditie

De macht van het eeuwenoude besnijdenis-ritueel is in de loop van de tijd steeds weer opnieuw geconstrueerd. Middels collectieve toe-eigening zorgt de gewoonte ervoor dat het lijkt alsof het altijd zo is geweest. Je gelooft erin omdat anderen erin geloven en dat geldt in het bijzonder als het gaat om de directe omgeving. Bestrijders van meisjesbesnijdenis zouden daarom moeten uitgaan van de macht van de gewoonte en mutilerende rituelen moeten 'bestelen' van de oorspronkelijke connotaties. Maagdelijkheid, kuisheid, reinheid en andere mythes over hoe vrouwen zich volgens mannen behoren te gedragen, moeten worden ontkoppeld van de feitelijke genitale verminking. De circa 16.000 meiden, merendeels Somalische Nederlanders, en hun ouders zouden de

gelegenheid moeten krijgen te ontdekken dat je genitale mutilatie kunt ombuigen en dat het in feite gaat om een druppel bloed op een steriel lakentje. Zo zou de zogenoemde *sunna* - de mildste vorm van vrouwenbesnijdenis - op creatieve wijze verder kunnen worden verdund tot een *sunna light*. Zolang de orthodoxe besnijdenis in Nederland nog verminkend is, stel ik voor om op de polikliniek van enkele GGD's een symbolische besnijdenis (een prikje in de voorhuid van de clitoris) mogelijk te maken. Maak er een ceremoniële plechtigheid van, waarbij de GGD-arts een oogje in het zeil houdt.

Ondeskundig

Pseudomedicalisering van de ingreep neemt de schade van de ondeskundig uitgevoerde vrouwelijke genitale verminking weg en voorkomt de schijn dat orthodoxe vrouwenbesnijdenis legitiem is. Vergelijk clitoridectomie met schedelvervorming, halsverlenging, vergroting van de borsten, buikverkleining, schaamvernauwing en voeten inbinden; deze bizarre manipulaties aan het lichaam van de vrouw zijn van alle tijden. Op den duur bepalen individuele vrouwen zelf aan welke mutilaties, plastisch chirurgische ingrepen en cosmetische gewoonten zij nog meedoen. Gewoonten en rituelen veranderen omdat het verhaal eromheen verandert. Het ouderwetse duel met dodelijke afloop is ook omgebogen tot het debat en uiteindelijk verdund tot eventueel publiekelijk afgaan. Een oud gebruik als katknuppelen, ganstrekken of levende paling vellen ging de goeude burgerij steeds meer tegenstaan en getuigde op den duur van een gebrek aan goede smaak.³ Génante gewoonten, pijnlijke rituelen en beschamende praktijken die diep zijn ingesleten, moet je niet primair wettelijk willen breken. Een selectief beleid van gedogen en ombuigen blijkt ook civiliserend te kunnen werken.

Via de digitale versie van dit artikel op www.medischcontact.nl vindt u de literatuurlijst en links naar websites met achtergrondinformatie.

Door een symbolische besnijdenis te gedogen, zouden veel ernstiger vormen worden voorkomen.

beeld: Getty Images

Referenties

1. De website van Pharos is informatief en actueel. De beleidsbrieven van VWS en het resultaat van het AO in de Tweede Kamer van 27 maart over VGV zijn daar te raadplegen (www.meisjesbesnijdenis.nl). 2. Vrouwelijke genitale verminking. IGZ, februari 2008 (www.igz.nl). 3. Rituelen. Nieuwe en oude gebruiken in Nederland. Jef de Jager (www.spectrum.nl).